

İHRACAT HESABININ KAPATILMAMASI NEDENİYLE UYGULANACAK CEZALAR

İhracat Bedelinin Tahsilinde ve İhracat Hesabının Kapatılmasında Sorumluluk

İhraç edilen malların bedelinin süresinde yurda getirilmesinden ve ihracat hesabının süresinde kapatılmasından ihracatçılar, ihracat bedelinin faktoring şirketinin yurt içi kaynaklarından ödendiği faktoring işlemlerinde ise faktoring şirketi sorumludur. Ancak, 2004/12 sayılı Dış Ticaret Sermaye Şirketi Statüsüne İlişkin Tebliğ kapsamında aracılı ihracat sözleşmesine dayanılarak gerçekleştirilen ihracat işlemlerinde, aracılık sözleşmesinde aksine bir hüküm bulunmadığı takdirde imalatçı ve tedarikçi şirketler sorumludur. Bu kapsamdaki aracılık sözleşmelerinin, GB tescil tarihini takip eden 10 iş günü içerisinde aracı bankaya ibrazından sözleşmenin tarafı olan dış ticaret sermaye şirketi statüsüne haiz şirket sorumludur.

Hesap Kapatma, İhbar ve Ek Süreler

- 1)** Ticari amaçla mal ihracında, bedelleri yurda getirilme süresi içinde gelen ihracat ile ilgili hesaplar aracı bankalarca fiili ihraç tarihinden itibaren 180 gün içinde yurda getirilmesi ve İhracat Bedeli Kabul Belgesi (İBKB) düzenlenmesi halinde ihracat hesabı aracı banka nezdinde kapatılır.
- 2)** Peşin ödeme ve başka bir ödeme şeklinin peşin ödeme ile birlikte beyan edildiği durumlarda, peşin bedel dâhil ihracat bedelinin fiili ihraç tarihinden itibaren 180 gün içinde yurda getirilmesi halinde ihracat hesabı kapatılır.
- 3)** Süresi içinde kapatılmayan ihracat hesapları aracı bankalarca *5 iş günü içinde olayın içeriğini belirtecek şekilde yazılı olarak ilgili Vergi Dairesi Başkanlığına veya Vergi Dairesi Müdürlüğüne ihbar edilir.*
- 4)** İhracat bedeli kabulünün, yurda getirme süresi dışında ancak 5 iş günlük ihbar süresi içinde yapılması halinde ihracat hesabı, ilgili Vergi Dairesi Başkanlığına veya Vergi Dairesi Müdürlüğüne ihbar edilmeksizin kapatılır. İhracat bedeli kabulünün ihbardan sonra yapıldığı işlemlerde ihracat hesabının kapatılmasına ilişkin talepler doğrudan ilgili Vergi Dairesi Başkanlığına veya Vergi Dairesi Müdürlüğüne yapılır.
- 5)** İlgili Vergi Dairesi Başkanlığınca veya Vergi Dairesi Müdürlüğünce, *ihbarı müteakip 10 iş günü içinde ilgililere hesapların kapatılmasını teminen 90 gün süreli ihtarname gönderilir.* Bu süre içinde hesapların kapatılması veya mücbir sebep hallerinin ya da haklı durumun belgelenmesi gerekir.

6) Mücbir sebeplerin varlığı halinde, mücbir sebebin devamı müddetince altışar aylık dönemler halinde ilgili Vergi Dairesi Başkanlığınca veya Vergi Dairesi Müdürlüğünce ek süre verilir.

7) Mücbir sebep halleri dışında kalan haklı durumların varlığı halinde, hesapların kapatılmasına ilişkin altı aya kadar olan ek süre talepleri, firmaların haklı durumu belirten yazılı beyanına istinaden üçer aylık devreler halinde ilgili Vergi Dairesi Başkanlığınca veya Vergi Dairesi Müdürlüğünce, altı aylık süreden sonraki ek süre talepleri Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından incelenip sonuçlandırılır.

8) Mücbir sebeplerin varlığı nedeniyle Vergi Dairesi Başkanlığınca veya Vergi Dairesi Müdürlüğünce verilen 24 aylık ek sürenin sonunda mücbir sebebin devamının belgelenmesi halinde açık ihracat hesabının kapatılmasına ilişkin talepler Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından incelenip sonuçlandırılır. 9) Uluslararası yaptırımlar çerçevesinde bankaların kabul etmediği ihracat bedellerine ilişkin İBKB düzenlememesi sebebiyle açık kalan ihracat hesapları ihtarname süresi içinde söz konusu hususun yer aldığı banka yazısının ibrazı üzerine ilgili Vergi Dairesi Başkanlığınca veya Vergi Dairesi Müdürlüğünce kapatılır.

10) Türk Eximbank ve Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumundan ihracat kredi sigortası konusunda faaliyet göstermek üzere lisans almış sigorta şirketlerince ihracat kredi sigortası kapsamına alınan ihracat bedelinin süresi içinde tahsil edilememesi sebebiyle kapatılamayan ihracat hesapları, anılan banka veya söz konusu sigorta şirketlerince ihraç bedelinin ilgiliye ödendiğinin tevsiki kaydıyla bankalar tarafından terkin edilerek veya ihtarname süresi ile ek süreler içinde kalınması koşuluyla Vergi Daireleri tarafından kapatılır.

11) Yürürlükteki İhracat Rejimi ve Finansal Kiralama (Leasing) Mevzuatı çerçevesinde kiralama yoluyla yapılan ihracatta; sözleşme sürelerinin 180 günden fazla olması ve 180 gün sonunda sözleşmenin vadesi gelmemiş borçları da içermesi, aylık kira ücreti toplamının 15.000- ABD Doları veya karşılığı döviz ya da Türk Lirasını geçmemesi halinde, kiralananın toplam değeri göz önüne alınmaksızın ihracat hesabı doğrudan bankalarca veya ihtarname süresi ile ek süreler içinde kalınması koşuluyla Vergi Daireleri tarafından terkin edilerek kapatılır.

İhracat Hesabının Kapatılmasında İbrazi Zorunlu Belgeler

İhracat hesabının kapatılabilmesi için Gümrük beyannamesi (GB) örneği/GB bilgileri, ilgili İhracat Bedeli Kabul Belgesi (İBKB)'ler, satış faturası ile indirim ve mahsup konusu belgelerin aracı bankaya ibrazı zorunludur.

Mücbir Sebep ve Haklı Durum Halleri

(1) Mücbir sebep kabul edilebilecek haller;

- a) İthalatçı veya ihracatçı firmanın infisahı/fesih, iflası, konkordato ilan etmesi veya faaliyetlerini daimî olarak tatil etmesi, firma hakkında iflasın ertelenmesi kararı verilmesi, şahıs firmalarında firma sahibinin ölümü,
- b) Grev, lokavt ve avarya hali,
- c) İhracatçı veya ithalatçı memleket resmi makamlarının karar ve işlemleri ya da muhabir bankaların muameleleri dolayısıyla hesapların kapatılmasının imkânsız hale gelmesi,
- ç) Tabii afet, harp ve abluka hali,

- d) Malların kaybı, hasara uğraması veya imha edilmesi,
- e) İhtilaf nedeniyle dava açılması veya tahkime başvurulması,

Mücbir sebep hallerinin ispatı/ tevsiki:

(a) ve (e) halinin yetkili mercilerden, (b) ve (ç) halinin, ithalatçının bulunduğu memleketin resmi makamlarından veya mahalli odaca tasdik edilmiş olmak kaydıyla alıcı veya ithalatçı firmadan (harp ve abluka hali hariç), (c) halinin resmi makamlarımızdan, ithalatçının bulunduğu memleketin resmi makamlarından veya muhabir bankalardan, (d) halinin ise sigorta şirketlerinden, uluslararası gözetim şirketlerinden veya ilgili ülke resmi makamlarından alınmış belgelerle tevsik edilmesi şarttır.

(2) Mücbir sebep halleri ile ilgili olarak yurtdışından temin edilecek belgelerin dış temsilciliklerimizce veya Lahey Devletler Özel Hukuku Konferansı çerçevesinde hazırlanan Yabancı Resmî Belgelerin Tasdik Mecburiyetinin Kaldırılması Sözleşmesi hükümlerine göre onaylanmış olması gerekir.

(3) *Mücbir sebep halleri dışında kalan, ancak bedel getirme süreleri içerisinde ihracat bedelinin yurda getirilmesine engel olan ve resmi kayıtlarla tevsik edilebilen durumlar Vergi Dairesi Başkanlıkları veya Vergi Dairesi Müdürlüklerince haklı durum olarak değerlendirilebilir.*

Terkin (Silme/Yok Sayma)

(1) Her bir gümrük beyannamesi itibarıyla:

a) 15.000-ABD doları veya eşitine kadar noksanlığı olan ihracat hesapları ödeme şekline ve toplam beyanname tutarına olan oranına bakılmaksızın doğrudan bankalarca, 90 günlük ihtarname süresi ile ek süreler içinde ise ilgili Vergi Dairesi Başkanlığı/Müdürlüğünce,

b) 15.000-ABD doları veya eşitinden yüksek olmakla birlikte 100.000 ABD doları veya eşitini aşmamak üzere, beyanname veya formda yer alan bedelin %10'una kadar noksanlığı olan (sigorta bedellerinden kaynaklanan noksanlıklar dahil) ihracat hesapları doğrudan bankalarca veya 90 günlük ihtarname süresi içinde ek süreler içinde ise ilgili Vergi Dairesi Başkanlıkları/Müdürlüklerince ödeme şekline bakılmaksızın,

c) 200.000 ABD doları veya eşitini aşmamak üzere, 2018-32/48 sayılı Tebliğ'in 9 uncu maddesinde belirtilen mücbir sebep ve haklı durum halleri göz önünde bulundurulmak suretiyle beyanname veya formda yer alan bedelin % 10'una kadar açık hesaplar ilgili Vergi Dairesi Başkanlığınca veya Vergi Dairesi Müdürlüğünce,

Terkin edilmek suretiyle kapatılır.

(2) Her bir gümrük beyannamesi itibarıyla, 200.000 ABD doları veya eşitini aşan noksanlığı olan açık hesaplara ilişkin terkin talepleri mücbir sebepler ile haklı durumlar göz önünde bulundurulmak suretiyle Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından incelenip sonuçlandırılır.

(3) *Her bir gümrük beyannamesi itibarıyla, terkin hesaplamasında kullanmak üzere birinci fıkrada belirtilen yetkilerden ihracatçı lehine olan yalnızca bir tanesi uygulanabilir. Aynı anda, iki farklı bentte yer alan terkin limitlerinin uygulanması mümkün bulunmamaktadır.*

(4) Terkin limitlerinin belirlenmesinde Gümrük Beyannamesinin 46.hanesindeki değer esas alınır.

(5) Terkin yapılabilecek tutar ile kabulü yapılan tutar arasındaki farkın yurda getirildiğinin tespiti ile ilgili olarak ihracatçının yazılı beyanı doğrultusunda gerekli kontroller yapılarak hesap kapatılır.

(6) Bu maddenin birinci fıkrasının (a) ve (b) bentlerinde bankalar tarafından terkin edilmek suretiyle kapatılacağı belirtilen ihracat hesapları ilgili Vergi Dairesi Başkanlığına veya Vergi Dairesi Müdürlüğüne bildirilmeksizin doğrudan bankalarca terkin edilir.

(7) Birinci fıkra kapsamında bankalarca yapılabilecek terkin işlemleri 90 günlük ihtarname süresi içerisinde ilgili Vergi Dairesi Başkanlıkları veya Vergi Dairesi Müdürlüklerince gerçekleştirilir.

Vergi Dairesi Başkanlıkları veya Vergi Dairesi Müdürlüklerine bildirim

1) İhracat hesabının, ek süreler de dâhil olmak üzere, süresi içerisinde kapatılamaması halinde *açık hesap tutarı aracı bankaca 5 iş günü içinde* Ek:1'deki forma uygun olarak ilgili Vergi Dairesi Başkanlığı veya Vergi Dairesi Müdürlüğüne ihbar edilir. Söz konusu formun açıklama kısmına ilgili ihracat bedelinin ne kadarının İBKB'ye bağlandığı ayrıntılı olarak yazılır.

2) İhracat bedelinin faktoring şirketlerince yurt içi kaynaklardan ödendiği faktoring işlemlerinde ise kapatılmayan ihracat hesaplarıyla ilgili olarak sadece faktoring şirketleri ilgili Vergi Dairesi Başkanlığı veya Vergi Dairesi Müdürlüğüne ihbar edilir.

3) Vergi Dairesi Başkanlıkları veya Vergi Dairesi Müdürlüklerince ihracat hesabının kapatılması için *ilgililere ihbardan itibaren 10 iş günü içinde 90 gün süreli ihtarname gönderilir*. İhracatçılarca bu ihtar süresi içinde ihracat hesabının kapatılması veya mücbir sebep halinin ya da haklı durumun ilgili Vergi Dairesi Başkanlığı veya Vergi Dairesi Müdürlüğüne belgelendirilmesi gerekir.

4) Merkez Bankası İhracat Genelgesinin 28.maddesinin 1.fıkrası kapsamındaki işlemlerden *90 günlük ihtarname süresi ve ek süreler sonunda kapatılmayanlar için Vergi Dairesi Başkanlıkları veya Vergi Dairesi Müdürlüklerince Cumhuriyet Savcılıklarına 1567 sayılı Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkında Kanun uyarınca yasal işlem başlatılmasını teminen bildirimde bulunulur* ve Bakanlığa ihbara ilişkin bilgi verilir.

5) Açık ihracat hesabı ihbarını birinci fıkrada belirtilen süre içerisinde ihbar etmeyen bankalar hakkında ilgili Vergi Dairesi Başkanlıklarınca veya Vergi Dairesi Müdürlüklerince Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkında 1567 Sayılı Kanun uyarınca yasal işlem başlatılmasını teminen ilgili Cumhuriyet Savcılıklarına bildirimde bulunulur.

Uygulanacak Müeyyideler/Cezalar

1- Merkez Bankası İhracat Genelgesinin 28.maddesinin 1.fıkrası kapsamındaki işlemlerden *90 günlük ihtar süresi sonunda kapatılmayanlar için Vergi Dairesi Başkanlıkları veya Vergi Dairesi Müdürlüklerince Cumhuriyet Savcılıklarına 1567 sayılı Kanun uyarınca yasal işlem başlatılmasını teminen bildirimde bulunulur* ve Hazine ve Maliye Bakanlığına da ihbara ilişkin bilgi verilir.

2- Bu çerçevede; Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karara İlişkin 2018-32/48 sayılı Tebliğin 8.maddesinin dördüncü fıkrası kapsamında söz konusu mükellefe bahse konu ihracat hesaplarının kapatılmasını teminen *90 gün süreli ihtarname gönderildiği halde, ihracat bedelinin tamamının yurda getirildiğine dair herhangi bir belge ibraz edilmez ve hesap kapatılmaz ise, ilgili Cumhuriyet Savcılığınca 1567 sayılı Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkında Kanun'un 3.maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca; her bir Gümrük Beyannamesi kapsamında gerçekleştirilen ihracata ilişkin bedelin eylem tarihi itibarıyla % 5'i tutarında*

İdari Para Cezası verilir. Ancak, “verilecek idarî para cezası yurda getirilmesi gereken paranın yüzde iki buçüğundan fazla olamaz”.

3- Cumhurbaşkanının 1567 sayılı “Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında Kanun” hükümlerine göre yapmış bulunduğu genel ve düzenleyici işlemlerdeki yükümlülüklerle aykırı hareket eden kişi, üç bin Türk lirasından yirmi beş bin Türk lirasına kadar idarî para cezası ile cezalandırılır.

İşlenen fiil, 1567 sayılı Kanun’un 1.maddesinde yazılı kıymetlerin izinsiz olarak yurttan çıkarılması veya yurda sokulması mahiyetinde ise 5607 sayılı *Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu* hükümlerine göre suç veya kabahat oluşturmadığı takdirde kişi; eşya ve kıymetlerin rayiç bedelinin yarısından iki katına kadar idari para cezası ile cezalandırılır. Bu fiilin teşebbüs aşamasında kalması halinde verilecek ceza yarı oranında indirilir.

4- Her türlü mal, kıymet, hizmet ve sermaye ithal ve ihraç edenler veya bu işlere aracılık edenlerden bu işlemlerinden doğan alacaklarını 1567 sayılı Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkında Kanun’un 1.maddesine göre alınan kararlardaki hükümlere göre ve bu kararlarda tayin edilen süreler içinde yurda getirmeyenler, yurda getirmekle yükümlü oldukları kıymetlerin rayiç bedelinin yüzde beşi (%5) kadar idarî para cezasıyla cezalandırılırlar. *İdari para cezasına ilişkin karar kesinleşinceye kadar alacaklarını yurda getirenlere, birinci fıkra hükmüne göre idarî para cezası verilir. Ancak, verilecek idarî para cezası yurda getirilmesi gereken paranın yüzde iki buçüğundan fazla olamaz.*

5- *İthalat, ihracat ve diğer kambiyo işlemlerinde döviz veya Türk Parası kaçırmak kastıyla muvazaalı işlemlerde bulunanlar, yurda getirmekle yükümlü oldukları veya kaçırdıkları kıymetlerin rayiç bedeli kadar*

idarî para cezasıyla cezalandırılırlar. Bu fiilin teşebbüs aşamasında kalması halinde verilecek ceza yarı oranında indirilir.

6- Bu kabahatlerin bir tüzel kişinin yararına olarak işlenmesi halinde, ilgili tüzel kişiye de aynı miktarda idarî para cezası verilir.

- Kabahatin konusunu yabancı para oluşturması halinde, idarî para cezasının hesaplanmasında fiilin işlendiği tarih itibarıyla Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası "döviz satış kuru" esas alınır.

7- Hükmolunacak idarî para cezasına, kabahat tarihi ile tahsil tarihi arasındaki süreler için 6183 sayılı Kanuna göre tespit edilen gecikme zammı oranında, para cezası ile birlikte tahsil olunmak üzere, gecikme faizi uygulanır. Gecikme faizinin hesaplanmasında ay kesirleri nazara alınmaz.

8- *Yukarıdaki fıkralarda yazılı kabahatlerin, aynı kabahate ilişkin idari yaptırım kararının kesinleştiği tarihi izleyen beş yıl içinde tekrerrüü/ tekrarı halinde verilecek cezalar iki kat olarak uygulanır.*

- 1567 sayılı Kanunun 3.maddesi hükmüne göre idarî para cezasına karar vermeye Cumhuriyet savcısı yetkilidir.

- Cumhuriyet savcılığında verilecek cezanın tebliğinden itibaren 15 günlük yasal süre içerisinde, Sulh Ceza Hakimliği'ne itiraz hakkı bulunmaktadır.

Ayrıca, *Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 sayılı Kararın 1 inci maddesine göre: "Bu Karar'a ve bu Karar'ın uygulanması amacıyla Bakanlıkça yayımlanacak Tebliğlere muhalefet 1567 sayılı Kanun'la ek ve tadillerine muhalefet sayılır".*

Kerim Çoban

Emekli Gümrük ve Ticaret Başmüfettişi